

RAPPORT

TITTEL

Et helhetlig skiløypetilbud i Oppdal og Rennebu

FORFATTER(E)

Gunhild Åm Vatn, Arve Withbro, Olav Stavne, Haakon Nordseth,
Arve Krovoll, Trond Narve Stavne og Jørn Vatn.

ANTALL SIDER

30

DATO

2017-01-26

ELEKTRONISK ARKIVKODE

SkiloyperOppdalRennebu_Fremtidsperspektiv_26_jan_2017.docx

SAMMENDRAG

Utvikling av skiløypetilbudet i Oppdal og Rennebu kommuner er preget av lokale initiativer, men det mangler et helhetlig perspektiv. Det er også liten forutsigbarhet både med hensyn til økonomi og tillatelse til løypekjøring. Det er derfor satt ned en arbeidsgruppe som har sett på tiltak for å utvikle et mer helhetlig skiløypetilbud i de to kommunene med økt forutsigbarhet. For å synliggjøre den økonomiske gevinsten av skiløypene er det laget et samfunnsregnskap for Nerskogsløypa. Dersom funnene for Nerskogsløypa er representative for de andre løypene, er det rimelig å anta at gode skiløyper har gitt en økt omsetning knyttet til hyttebygging svarende til et tresifret millionbeløp i perioden fra 2010-2016. Videre er det antatt at gode skiløyper betyr at hyttefolket er mer på hytta og derved gir økt handel i de to kommunene. Dette, sammen med at flere hytter som betaler eiendomsskatt, betyr at årlige økte inntekter til kommuner og næringsliv er betydelig større enn det det koster å preparere løypene. Med dette som økonomisk bakteppe presenterer rapporten fremtidige løsninger for å sikre en robust finansiering av løypedriften.

Rapporten tegner et framtidssbilde for skiløyper i de to kommunene, med hensyn til hvor man ser for seg at det skal være skiløyper, hva det vil koste, og hvordan organiseringen i form av løypeforeninger, idrettslag, koordineringsutvalg og operatør kan være. Ulike modeller for å finansiere løypekjøringen blir også diskutert.

Det har til dels vært utfordrende å skaffe tillatelse til løypekjøring. I rapporten skisseres mulige veier for å finne omforente løsninger hvor grunneierinteresser og skiglede forsøkes sett i sammenheng.

INNHOLDSFORTEGNELSE

1	INNLEDNING.....	3
1.1	Bakgrunn	3
1.2	Formål	4
2	ØKONOMISK BAKTEPPE.....	6
2.1	Innledning.....	6
2.2	Kostnader	6
2.3	Finansieringskilder.....	6
2.4	Samfunnsregnskap - Nerskogen	7
2.4.1	Innledning	7
2.4.2	Tilnærming og viktige antagelser.....	7
2.4.3	Hovedfunn	8
2.4.4	Hvem tjener på dette?	9
2.5	Samfunnsregnskap - Løypene på Oppdal	9
3	DET FREMTIDIGE LØYPENETTET I OPPDAL OG RENNEBU.....	10
3.1	Kostnader til kjøring – Fremtidig løypenett i Oppdal og Rennebu	15
3.2	Dugnadsinnsats	16
4	GRUNNEIERPROBLEMATIKK.....	18
5	FINANSIERINGSMODELLER.....	20
5.1	Innledning.....	20
5.2	Finansieringsmodeller	20
5.3	Oppsummering	22
6	ORGANISERING FOR Å SIKRE ET GODT SKILØYPETILBUD	24
6.1	Løypeutvalg for Oppdal og Rennebu kommuner	24
6.2	Operatør (IL Snøhetta Løypedrift).....	25
6.3	Løypeforeninger og idrettslag	25
6.4	Hytteforeninger/utbyggere	25
6.5	Kommunene	26
6.6	Lokalt næringsliv og grunneiere.....	26
7	VEIEN VIDERE	27
	REFERANSER.....	28
	VEDLEGG A – Parameterestimat benyttet i analysen av verdiskaping - Nerskogen.....	29
	VEDLEGG B - Beregninger av effekter: Samfunnsregnskap for Nerskogen.....	30

1 INNLEDNING

1.1 Bakgrunn

IL Snøhetta ble stiftet i 1921 og har som formål å legge til rette for idrett og friluftsliv. IL Snøhetta eier 4 tråkkemaskiner og har inngått en driftsavtale med Dale Maskin. Dale Maskin foretar nødvendig vedlikehold på maskinene, stiller maskinførere til disposisjon og ivaretar nødvendige drift. I tillegg til at IL Snøhetta preparerer løyper på Nerskogen preparerer idrettslaget løyper rundt Grøtsetra, skianlegget i Kåsen, Stølen – Fjellskolen, Gjevilvassdalen, Skaret, Grøtsetra – Stølen, Solsideløypa, Porten, Langtjønna, lysløypa Auna og Midtbygda skole. Totalt estimert 115 kilometer.

I Storlidalen er det en egen forening for løypekjøring som har en tråkkemaskin til disposisjon. Løypenettet utgjør ca 40 km.

På Berkåk er det ca 35 km løyper hvor Rennebu IL står for løypepreparering. På Innset er det ca 40 km løyper hvor Innset IL preparerer løyper med snøscooter. I Gisdal er man i startfasen med å etablere systematisk løypepreparering. Det er ca 40 km løyper som prepareres med snøscooter med varierende frekvens av preparering. Det er en hytteforening i Gisdal som organiserer arbeidet

Nerskogen Løypeforening ble stiftet i 2007 og har som formål å organisere finansiering, vedlikehold/drift og utvikling av skiløyper i området Nerskogen vest. Løypeforeningen skal også arbeide aktivt for å stimulere og legge til rette for økt friluftsliv, spesielt blant barnefamilier. Gjennom samarbeid med vernemyndighetene skal foreningen også bidra til at vernede områder blir brukt på en fornuftig måte hvor kanalisering av trafikken vil være et viktig virkemiddel. Løypenettet utgjør i dag ca 30 km. Preparering av løypene krever det for en del av løypa kjøres tur/retur, slik at det kreves ca 50 km kjøring for å preparere hele nettet. Nerskogløypa starter ved Svahøkrysset i sør og går til Bløtslettet nord for Granasjøen i nord. Løypeforeningen er i diskusjon med hytteforeninger nord for Bløtslettet om utvidelser. Det er ønsket om å utvide kjøringen med mellom 30 og 40 km, dvs videre mot Jøldalen (Vaulan) og mot Furusjøen/Hestvatnet. Driften er basert på kontingent og bidrag fra sponsorer. Løypeforeningen har ikke egen tråkkemaskin, men har inngått avtale med IL Snøhetta om løypekjøring. Det tar om lag ti timer å preparere hele løypenettet på Nerskogen dersom man inkluderer også løypene nord for Bløtslettet. Her er Nerskogen Øst (fra skianlegget innover mot Leverdalen) ikke inkludert.

Preparerte skiløyper vurderes i dag som meget viktig for kommuner som ønsker økt utbygging av hytter. Hytteundersøkelsene (Rennebu i 2016 og Oppdal i 2015) viser også at preparerte skiløyper skårer høyest på faktorer som har betydning ut over gitte forhold slik som natur og avstand fra der man bor. Det betyr at det er en stor forventning om preparering av løyper i helger og ferier såfremt været tillater det. Dette betyr også at foreninger og idrettslag må etablere en strategi for frekvens og kriterier for løypekjøringen. Det er anslått at det vil koste 2,5 millioner kroner per år å kjøre alle løypene i Oppdal og Rennebu med de kjørefrekvenser som det er lagt opp til. Her er kostnader til sommervedlikehold, rydding og utbedring av traséene inkludert. En mer detaljert beskrivelse følger senere i denne rapporten. I dag er det ingen sikker finansiering som kan sikre et slikt omfang på løypekjøringen. Sikker finansiering er derfor en avgjørende faktor for å kunne tilby skiløyper i kommunene på et nivå som gjør kommunene til de foretrukne hyttekommunene i området sør for Trondheim.

Det er vel kjent fra media at løypa inn til Gjevilvasshytta har vært omdiskutert i flere år. Her er det interessekonflikter mellom noen grunneiere og de som ønsker preparerte løyper på veien inn til hytta. Det har også vært interessemotsetninger mellom grunneiere og Løypeforeningen på Nerskogen i forhold til løyper og kjørebru. Tilsvarende utfordringer er også kjent fra Gisnadalen.

Noen av løypene går i landskapsverneområder. Derfor har det også vært diskusjoner med vernemyndigheter for å finne gode løsninger i disse områdene. Til slutt må også nevnes at det kan være utfordringer i forhold til reindriftsnæringen. Men med avtalen om å avslutte kjøringen 20. april for ikke å forstyrre for mye i kalvingsperioden har man kommet fram til gode løsninger.

For løypeforeningene og idrettslagene er det derfor avgjørende viktig at det er oppnådd enighet om hvor det skal kjøres løyper. En slik forutsigbarhet er viktig for å kunne kjøre løypene, men også for systematisk å kunne legge til rette for løypekjøring (grunnarbeid, sørge for at det er grunder der innhegninger må krysses osv).

20 september 2016 ble sentrale aktører invitert til et møte¹ på Jokerbutikken på Nerskogen for å diskutere skiløypetilbudet i de to kommunene. hvor målformuleringen var:

Å opprettholde og utvikle skiløypetilbudet i Rennebu og Oppdal kommuner

Man ønsket spesielt å diskutere:

- Et omforent løypenett
- Utvidelser av løypenettet
- Proffe maskinkjørere
- Tilstrekkelig maskinkapasitet
- Forutsigbar og robust økonomi
- Felles arena for å enes om prioriteringer, ressursbehov, etc.

Møtet på Jokerbutikken resulterte i at det ble satt ned en arbeidsgruppe. Denne rapporten er hovedresultatet fra arbeidet i arbeidsgruppen.

1.2 Formål

Målet for denne rapporten er å peke på viktige forutsetninger for å utvikle langrennsløypene i Oppdal og Rennebu. Spesielt skal det fokuseres på:

- Forslag til tilnærming for å sikre omforente løypetraséer for Oppdal og Rennebu kommuner
- Forslag til ulike modeller for finansiering av løypetråkking, sommervedlikehold, bygging og vedlikehold av broer, kulverter osv
- Forslag til organisatorisk modell hvor oppgaver til kommunene, idrettslagene og andre blir beskrevet.

¹ Møtereferat finnes på: <http://www.nerskogenloypeforening.no/index.php?pageId=570>

Rapporten skal også presentere et faktagrunnlag for diskusjon med kommunene og næringslivet.

Rapporten skal legges fram for politikere, næringsdrivende og grunneiere i de to kommunene.

2 ØKONOMISK BAKTEPPE

2.1 Innledning

Dette kapitlet presenterer en grov oversikt over kostnader for å kjøre løypene både på kort og lang sikt. Det presenterer også dagens finansieringsmodell og potensial for en fremtidig finansieringsmodell. Det presenterer også et samfunnsregnskap for løypene på Nerskogen samt noen nøkkeltall for løypene på Oppdal.

2.2 Kostnader

Det er innhentet kostnadstall for *dagens situasjon* knyttet til selve løypeprepareringen for ulike områder i de to kommunene. Resultatene er vist i Tabell 1. I kapittel 3 er kostnadsoverslag for et fremtidig løypenett beskrevet.

Tabell 1 Overslag over kjørekostnader per sesong (nåsituasjon)

Løype	Kostnad per år
Grøtsætra, Skarvatnet, Gjevilvassdalen, Vangslia	570 000
Nerskogsløypa	300 000
Berkåk	55 000
Innset	40 000
Storlidalen	430 000
Kåsen	170 000
Fagerhaug	160 000
Gisnadalen	60 000
Totalt	1 785 000

Det har vært utfordrende å finne en enhetlig måte å presentere kostnadene på. For eksempel for Nerskogsløypa har Nerskogen Løypeforening de to siste årene betalt ned på et rentefritt lån gitt av Rennebu kommune for å finansiere ny løypemaskin. Denne kostnaden er tatt med i Tabell 1. Et tilsvarende lån er gitt til Rennebu IL, men disse kostnadene er ikke tatt med i kostnadene vist for Berkåk. Videre er løypemaskina på Berkåk kjørt på dugnad slik at det ikke kommer kostnader til sjåfør slik hovedregelen er for de andre områdene. Det er også noen løyper som ikke er inkludert i Tabell 1, men kostnadene her er beskjedne i forhold til de områdene som er vist i Tabell 1.

2.3 Finansieringskilder

Tabell 2 viser grove anslag for dagens finansieringskilder for løypekjøring.

Tabell 2 Finansieringskilder (nåsituasjon)

Bidragstypere	Beløp per år
Kontingent, Nerskogen Løypeforening	150 000
Bidragstypere, Nerskogen Løypeforening	180 000
Støtte Rennebu kommune (2016)	100 000
Rennebu IL	40 000
Innset IL	45 000
Storlidalen løypeforening	430 000
Skisporets venner (Oppdal)	230 000
Oppdal kommune	670 000
Gjevilvassdalen veilag	60 000
Gisnadalen (hytteforening)	50 000

Også her må det tas forbehold om at noen opplysninger kan mangle. For eksempel mottar Rennebu IL sponsormidler for aktiviteten med disse midlene er ikke forsøkt fordelt til «løypepreparering».

2.4 Samfunnsregnskap - Nerskogen

2.4.1 Innledning

For Nerskogen er det utført en analyse som viser verdiskapingen løypene representerer for kommunene og for næringslivet. Det skiller ikke på Oppdal og Rennebu kommuner i beregningene. For å gjennomføre en slik analyse, eller et samfunnsregnskap, er det nødvendig å basere seg på en rekke antagelser. Resultatene som presenteres i det følgende er basert på forutsetninger og antagelser vist i Tabell 10 side 29 i vedlegg A. I Tabell 10 er det også angitt hvilke referanser/kilder som er lagt til grunn. En viktig informasjonskilde er Hytteundersøkelsen i Rennebu (2016). Arbeidsgruppen har hatt et eget møte for å gjennomgå tallene og gi vurderinger der tallverdier må anslås. Gjennomgående har det vært viktig å legge *forsiktige* antagelser til grunn. Det betyr at det er mer sannsynlig at effektene er større enn de tall som presenteres, enn at effektene er mindre enn presentert.

2.4.2 Tilnærming og viktige antagelser

I konkurransen om fremtidige hytteeiere er tilgangen på preparerte skiløyper vurdert som avgjørende², og det er derfor rimelig å anta at skiløypene har gitt økt vekst på Nerskogen og derved bidratt til økt verdiskaping. For å tallfeste denne verdiskapingen er det nødvendig å gjøre en rekke forutsetninger som er oppsummert i Tabell 10 side 29 i denne rapporten. I analysen har vi forsøkt å synliggjøre både en *engangseffekt* knyttet til salg av hytter og hyttetomter, samt *årlige effekter* knyttet til økt handel og økt eiendomsskatt. I analysene er det antatt at det har vært en gjennomsnittlig prisstigning på 100 000 kroner per solgte hyttetomt i perioden 2010-2016 som kan tilskrives skiløypene. Videre er det antatt at 20 % av hyttene som er solgt i denne perioden ikke ville blitt solgt dersom det ikke hadde vært skiløyper på Nerskogen. Økte priser på hyttetomter betyr i praksis en direkte økning i inntekter for

² I stort sett alle annonser for fjellhytter står det i dag en beskrivelse av status for skiløyper: Antall km løypenett, avstand til løypene, tråkkfrekvens osv.

grunneierne som selger hyttetomter. Økt salg av hytter som sådan gir ikke samme direkte gevinst da det også koster å sette opp en hytte. I beregningene er det antatt 20 % avanse ved omsetning av både hytter og annen handel. Oppdal og Rennebu kommuner vil også få inntekter av salg og omsetning. Her er det antatt at totale skatter og avgifter til kommunene utgjør 8 % uansett type omsetning. Dersom man sammenligner med «Hyttemanifest for Rennebu kommune» hvor det er antatt 35% inntektsskatt synes derfor 8 % å være et forsiktig anslag.

For hytteeiere som ikke har bostedsadresse i Rennebu eller Oppdal antas det at gode skiløyper påvirker hvor mye man er på hytta. Hytteundersøkelse i Rennebu (2016) og Oppdal (2015) underbygger dette³. Det er antatt at gode skiløyper har medført at en gjennomsnittsfamilie er 0,75 helger mer på hytta som følge av skiløypene.

I tillegg til antagelsene gjengitt over er det mange antagelser knyttet til antall hytter, antall personer på hytta, omsetning per person per døgn osv. Disse antagelsene er basert på Hytteundersøkelsen i Rennebu (2016) og andre kilder. Se Tabell 10 for en oversikt over antagelser. Resultatberegninger er vist Tabell 11 side 30. Oppsummeringen av hovedfunn i neste avsnitt er basert på disse resultatberegningene.

2.4.3 Hovedfunn

Med nøkterne forutsetninger viser beregninger at økning i hyttesalg og økte tomtepriser som følge av skiløypene på Nerskogen, representerer en bruttoverdi på **91 millioner kroner** for perioden 2010-2016. Økte inntekter til kommunene utgjør **7 millioner kroner** (skatter, avgifter osv). For samme periode utgjør økning i prisen på hyttetomter **14,0 millioner kroner**, mens avanse (fortjeneste) knyttet til økt omsetning utgjør **15,4 millioner kroner**. Grunneiere, utbyggere, håndverkere, byggevarefirma osv har derfor til sammen hatt en gevinst på **29,4 millioner kroner** som følge av skiløypene på Nerskogen etter våre beregninger.

Det er antatt at skiløypene gjør at hyttefolket er mer på hyttene og handler mer som følge av dette. I tillegg er det antatt en økning i eiendomsskatt fordi flere hytter er solgt. Økt eiendomsskatt og skatter og avgifter som følge av økt handel er beregnet til en *årlig* ekstraintekt for kommunene på **197 000 kroner** som følge av skiløypene. Økt årlig handel som følge av skiløypene er totalt vurdert til å utgjøre **1,7 millioner kroner** per år. Med en antatt fortjeneste på 20 % representerer dette en årlig ekstraintekt til lokalt næringsliv på **353 000 kroner**. Totalt for både kommuner og handelsnæring er det beregnet at skiløypene årlig skaper en merinntekt på **550 000 kroner**. Dette beløpet er en del større enn de årlige kostnadene ved å preparere løypene på Nerskogen.

Beregningene det refereres til over er basert på gevinster oppnådd fram til 2016. Det er grunn til å tro at videreutvikling av løypenettet på Nerskogen, f.eks høyere frekvens på løypekjøringen og systematisk kjøring i området Furusjøen / Hestvatnet, mot Jøldalen og eventuelt innover mot Leverdalen vil åpne opp for ytterligere salg av hytter, med tilsvarende økning i antall helger som tilbringes på hytta. Årlig merinntekt som følge av gode skiløyper bør derfor på sikt bli betydelig høyere enn **550 000 kroner**.

³ Preparerte skiløyper skårer nest høyest (etter «fjell og naturlandskapet») i begge undersøkelsene

Oppsummert: Inntekter i perioden 2010-2016 som følge av skiløypene:

- Bruttoinntekt: **91** millioner kroner
- Derav inntekt til kommunene: **7** millioner kroner
- Derav inntekt til grunneiere og lokalt næringsliv: **29,4** millioner kroner.

Oppsummert: Fremtidige inntekter per år som følge av skiløypene:

- Inntekt til kommunene: **197 000** kroner
- Inntekt til lokalt næringsliv: **353 000** kroner
- Totale inntekter: **550 000** kroner.

2.4.4 Hvem tjener på dette?

Det gjøres ikke noe forsøk på å fordele inntektene som skiløypene genererer på ulike aktører. Men det er likevel klart at viktige aktører som tar ut store gevinster og derved også bør bidra til finansieringen av løypedriften er:

- Oppdal og Rennebu kommuner
- Grunneiere
- Lokalt næringsliv.

2.5 Samfunnsregnskap - Løypene på Oppdal

Det er ikke gjennomført noe systematisk samfunnsregnskap for løypene på Oppdal. Fra hytteundersøkelsen i Oppdal (2015) vet vi at det er i overkant av 3 000 hytteeiere i Oppdal som bor utenfor kommunen. Fra hytteundersøkelsen finner vi videre at lokalt forbruk/kostnad pr. hytte pr. år er ca 100 000 kroner, og det er anslått at ca 60 000 kroner av dette tilfaller lokalt næringsliv, dvs at en omsetning på over 180 millioner kroner inn i det lokale næringslivet per år. 65% av hytteeierne oppgir langrennsløypene som det viktigste enkeltelementet for bruken av hytta. Hvis vi vekter dette kan vi koble 120 millioner til langrennstilbudet i Oppdal (180 millioner × 65%).

3 DET FREMTIDIGE LØYPENETTET I OPPDAL OG RENNEBU

Det fremtidige løypenettet Oppdal – Rennebu må sees som en enhet. Det økonomiske ansvaret må fordeles etter antall kjøretimer i de to kommunene. Det er viktig å koble sammen de eksisterende traseene på en «sømløs» måte. Dette er gjort i dag på Nerskogsida. Det samme må gjøres på Fagerhaugsida. Løypenettet avgrenset av RV 70 og E6 må fremstå som sammenhengende. Kåsen, Berkåk, Storlidalen og Innset blir separate enheter.

Figur 1 viser skiløyper merket av på skisporet.no i dag. Dette er løyper som er koblet til GPS-utstyr på tråkkemaskinene. Viktige områder som ikke er merket av på skisporet.no, men som man ser for seg skal inngå i det fremtidige løypenettet er:

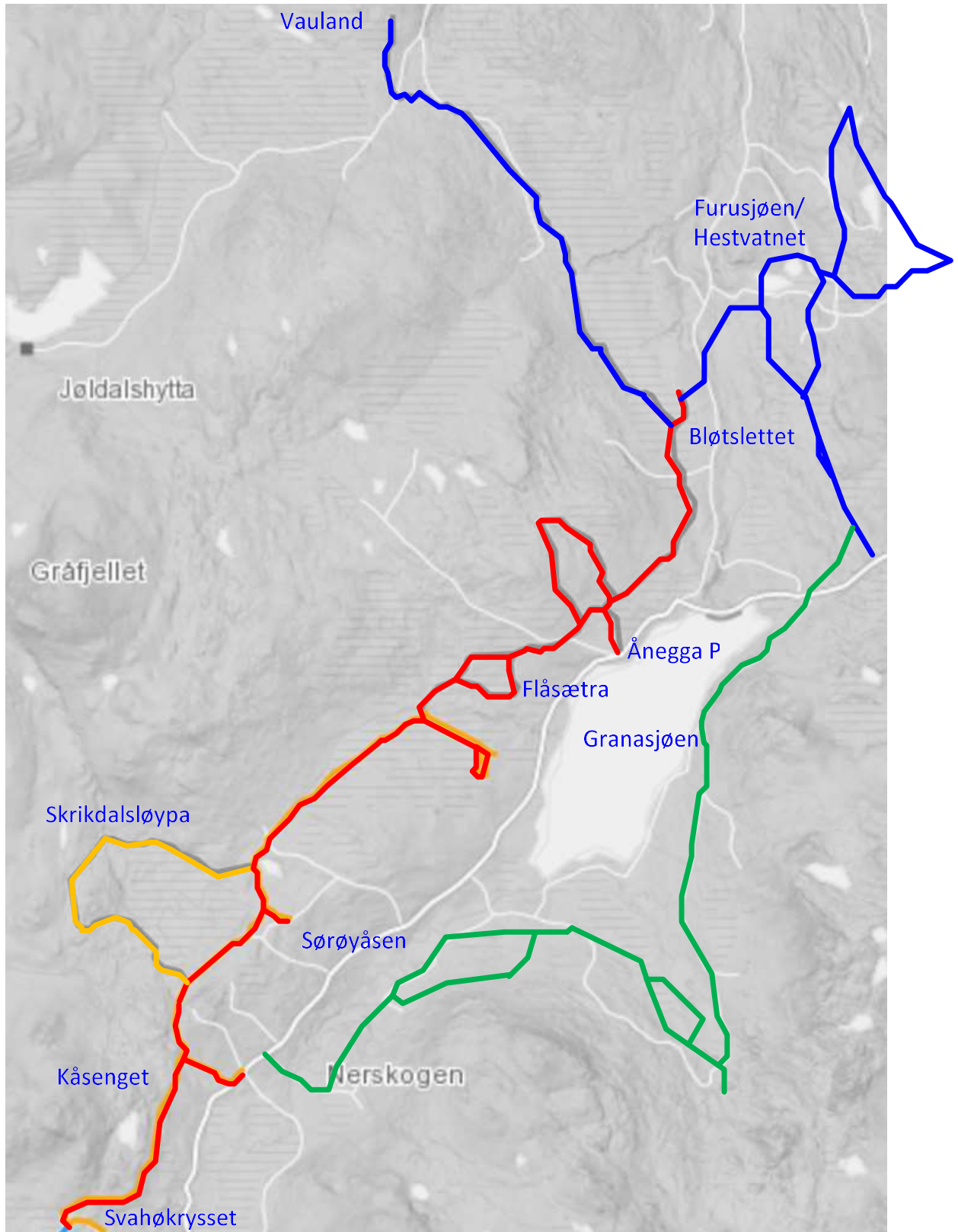
- Hestsjøen/Furusjøen på Nerskogen (ca 25 km)
- Nerskogen øst, dvs fra skianlegget og innover mot Leverdalen (ca 25 km)
- Gisnadalen (ca 40 km).

Selv om ambisjonen er å vise et fullstendig fremtidig løypenett er det noen mindre løyper som ikke er tatt med. Dette gjelder f.eks løyper fra Vaulan og inn i Meldal kommune (Jølhaugen), lokale løyper på Voll og Innerdalen i Rennebu, og løypa fra Litjhauktjønnna til Ramssjøen i Rennebu.

Figur 2 til Figur 6 viser mer detaljerte kart for noen områder i de to kommunene. Til slutt i dette kapitlet vises ulike oversikter over anslåtte kostnader for løypekjøringen.

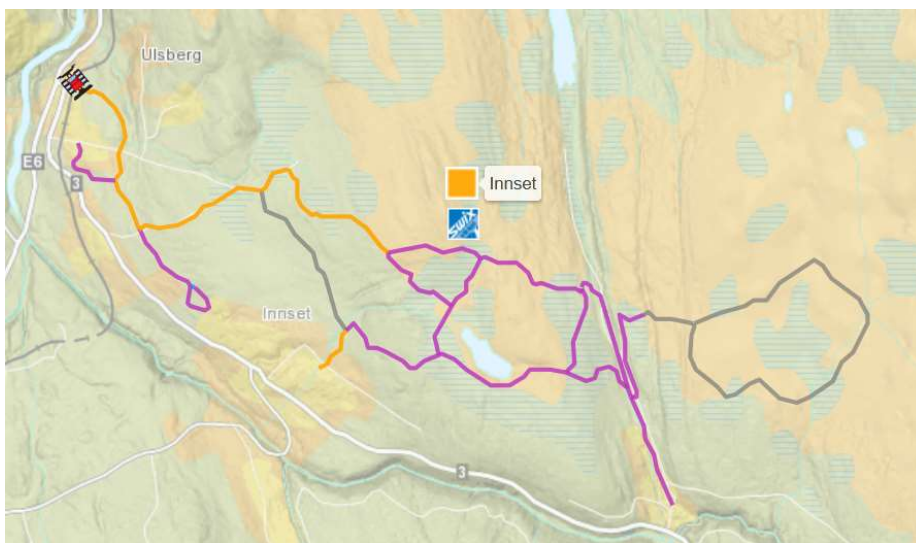
Figur 1 Skiløyper merket av på skisporet.no i Oppdal og Rennebu kommuner

Figur 2 Løyper på Nerskogen. Rød løype = Hovedløype. Grønn løype = Løype i forlengelsen av skianlegget slik den er i dag med forlengelse øst for Granasjøen. Blå løyper er nye løyper mot Jøldalen (Vaulan) og Hestvatnet/Furusjøen, Orange løype = Skrikdalsløypa

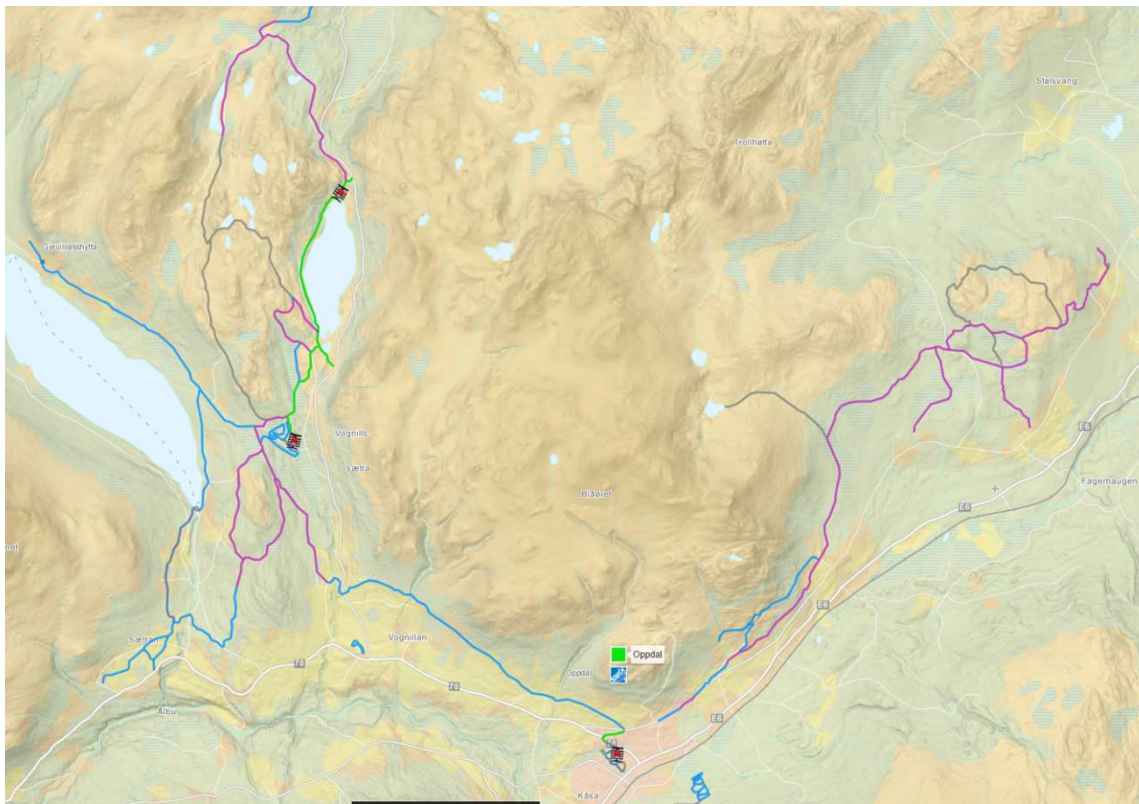
Figur 3 Løyper på Berkåk (skisporet.no)

Figur 4 Løyper på Innset (skisporet.no)

Figur 5 Løyper i Storlidalen (skisporet.no)

Figur 6 Løyper med utgangspunkt i Oppdal sentrum (skisporet.no)

Løyper som ikke er vist på kart er:

- Løype på Voll (Rennebu)
- Løype i Innerdalen (Rennebu)
- Voraløypa (Rennebu)
- Ramssjøen (Rennebu)
- Vaulan og inn i Meldal kommune
- Gisnadalen (Rennebu/Oppdal)

3.1 Kostnader til kjøring – Fremtidig løypenett i Oppdal og Rennebu

For å anslå kostnader for å preparere løypene opererer vi med 4 prioritetsklasser:

- Prioritet 0 betyr kjøring i lysløyper/skianlegg hvor det er daglig aktivitet. (Det benyttes betegnelsen 0 her fordi denne klassen ble introdusert etter de andre tre klassene, og 0 betyr her «mer kjøring»).
- Prioritet 1 betyr å kjøre lørdag og søndag fra jul til vinterferie. I feriene kjøres nesten hver dag. Etter vinterferien kjøres onsdag, lørdag og søndag. En del kjøring fram til og med jul legges også til grunn.
- Prioritet 2 betyr at man i januar og februar kjører kun lørdag, ellers nesten like mye som prioritet 1.
- Prioritet 3 betyr kjøring stort sett på lørdager, og en del i feriene.

Vi har bare gjort grove vurderinger, og praksis kan være noe ulik. Oversikten gir en indikasjon på antall kjøringer i løpet av en sesong avhengig av prioritetsklasse. I værutsatte områder kan det bli kjørt en del mindre fordi det ikke har noen hensikt å kjøre når været er dårlig.

Tabell 3 Antall kjøringer for ulike prioritetsklasser

Måned/Ferie	Pri0	Pri1	Pri2	Pri3
Nov/des ekskl juleferie		5	1	0
Juleferie		4	3	2
Jan		9	4	4
Feb inkl vinterferie		15	12	8
Mars/apr ekskl påske		15	15	7
Påske		8	6	4
Sum antall kjøringer	70	56	41	25

Dersom vi legger en timepris for kjøring på 1 250 kroner per time⁴, og en snittfart på 9 km i timen til grunn, viser Tabell 4 grove kostnadsestimat for å kjøre hele løypenettet i Oppdal og Rennebu. Anslag for antall km er delvis hentet fra skisporet.no hvor det er forsøkt tatt hensyn til om det kan kjøres rundløype eller om det må kjøres fram og tilbake. For noen løyper kjøres

⁴ IL Snøhetta vurderer at timeprisen i dag vil ligge på ca 1 000 kroner timen + MVA. Med en modell hvor det er kommunene som betaler inn til operatøren som preparerer løyper skal det ikke belastes MVA. I analysene legges likevel en noe høyere timepris da vi ser for oss behov for investeringer og fornyelser i maskinparken.

løypene på dugnad slik at man slipper kostnader til sjåfør. I beregningene er det antatt samme timepris uansett om selve kjøringen er på dugnad eller ikke. Det er gjort en grov vurdering mht hva som er realistisk prioritetsklasse. Prioritetsinnstillingen kan endres i takt med at det stilles høyere forventning til preparering, f eks midtukepreparering også i typiske hytteområder. Merk at Tabell 4 gir en oversikt over løypene som representerer de største kostnadene. Følgende løyper som i dag prepareres men som ikke er med i oversikten er:

- Løype på Voll (Rennebu)
- Løype i Innerdalen (Rennebu)
- Voraløypa (Rennebu)
- Ramssjøen (Rennebu)
- Vaulan og inn i Meldal kommune

Tabell 4 Kostnadsoverslag for all løypepreparering i Oppdal og Rennebu

Løype	km	Tid	Prioritet	Timer	Kostnad
Nerskogløypa	50	5,6	2	228	285 000
Jøldalsveien (Nerskogen mot Vaulan)	16	1,8	3	44	56 000
Hestvatnet / Furusjøen	25	2,8	3	69	87 000
Leverdalen (Nerskogen)	30	3,3	3	83	104 000
Berkåk vest	34	3,8	2	155	194 000
Berkåk øst	18	2,0	3	50	63 000
Berkåk, skianlegg	5	0,6	0	39	49 000
Innset/Ulsberg	33	3,7	3	92	115 000
Storlidalen	40	4,4	2	182	228 000
Grøtsætra, Skarvatnet	30	3,3	0	233	292 000
Kåsen	15	1,7	0	117	146 000
Gjevilvassdalen	20	2,2	1	124	156 000
Oppdal (Porten med mer)	30	3,3	3	83	104 000
Oppdal/Fagerhaug	55	6,1	2	251	313 000
Gisnadalen	40	4,4	3	111	139 000
Total	441	49		1862	2 331 000

I tillegg kommer kostnader til sommervedlikehold som er anslått til 200 000 kroner, slik at totale kostnader utgjør ca **2,5 millioner** kroner.

Totalt tar det ca 49 timer å preparere hele løypenettet. Med 6 løypemaskiner⁵ er det en full dag for hver maskin. Full utnyttelse av alle maskinene er ikke mulig, og f eks på Nerskogen med utvidelsene nordover vil det kreve minst en ekstra maskin ut over det som finnes i dag.

3.2 Dugnadsinnsats

Tabell 4 viser grove kostnadsestimat for preparering av løyper hvor det er lagt en timepris på 1 250 kroner til grunn for all kjøring. For kjøring på Berkåk kjøres løypemaskinene i stor grad

⁵ IL Snøhetta har i dag 4 maskiner, Rennebu IL en maskin, og det er en maskin i Storlidalen.

uten at sjåførene får betaling (gratisarbeid). Det betyr at faktiske kostnader i kroner og øre kan bli litt lavere enn vist i tabellen. I tillegg legges det i dag ned betydelig innsats i sommervedlikehold. Det er lagt til grunn at timeprisen på 1 250 kroner skal dekke sommervedlikehold. Dersom noe av sommervedlikeholdet også kan utføres som dugnadsinnsats, kan faktiske kostnader i kroner og øre reduseres ytterligere i forhold til det som er vist i tabellen.

Det legges også ned en betydelig dugnadsinnsats for å organisere arbeidet, f eks drift av løypeforeningene. Dette er ikke inkludert i timeprisen. Kostnad til befaring utført av løypeansvarlig utgjør også en betydelig dugnadsinnsats.

I denne rapporten presenteres ikke noen samlet oversikt over dugnadsinnsats, men det gis eksempler for å synliggjøre omfang av slik innsats:

Tabell 5 Eksempler på dugnadsinnsats

Aktivitet	Timer per år
Sommervedlikehold Rennebu IL	70
Løypekjøring, Rennebu IL	200
Mindre vedlikehold, løpemaskin Rennebu IL	50
Nettside, Nerskogen Løypeforening	30
Befaring, løyper, Nerskogen	40
Styrearbeid ⁶ , Nerskogen Løypeforening	100

⁶ Kanskje litt mindre i et «normalår», men betydelig mer det siste året med en svært anstrengt økonomi i Løypeforeningen, og arbeid med å få på plass mer bærekraftige løsninger.

4 GRUNNEIERPROBLEMATIKK

En forutsetning for å preparere skiløyper er at det er gitt tillatelse for dette. Det betyr at løypeforeninger og andre som ønsker å kjøre skiløyper må innhente tillatelse fra grunneiere, veilag osv som eier grunnen der løypa skal gå. Deler av løypenettet i de to kommunene går også i landskapsvernområdet og derfor kreves tillatelse fra vernemyndighetene (styret i Trollheimen landskapsvernområde). I dag er grunneieravtaler basert på frivillighet fra grunneiere. I all hovedsak er det et svært godt samarbeid mellom grunneiere og de som ønsker å kjøre løyper.

Erfaringer fra Gjevilvassdalen viser imidlertid at det kan være interessekonflikter mellom grunneiere og de som ønsker å preparere løyper. Dette gjør at det kan være vanskelig å oppnå frivillige avtaler. Videre er frivillige avtaler enten begrenset i tid, eller inngått med mulighet for å si opp en slik avtale. Å løse opp i interessekonflikter er utfordrende for løypeforeningene og andre frivillige organisasjoner som jobber for å preparere skiløyper. I og med at skiløypene i hovedsak er et gode som kommer et helt lokalsamfunn til gode, og ikke bare medlemmer i en løypeforening, synes det naturlig at kommunene tar hovedansvaret for å få på plass permanente løsninger sammen med grunneierne. Eventuelle interessekonflikter må løses innenfor rammen av demokratiske prinsipper hvor det er de folkevalgte som må foreta avveiningene. Derfor bør dette være et kommunalt ansvar hvor endelige beslutninger fattes politisk.

I Oppdal kommune var det IL Snøhetta som i første omgang inngikk avtaler med grunneierne. På et senere tidspunkt ble disse avtalene gitt til Oppdal kommune slik at det nå er kommunen som er avtalepart og følger opp avtalene. På Nerskogen er det Nerskogen Løypeforening som har inngått avtaler med grunneierne, med unntak av en avtale hvor Rennebu kommune er avtalepart. Det synes naturlig at Rennebu kommune også overtar avtalene fra Nerskogen Løypeforening og andre løypeforeninger og tar ansvar for oppfølgingen.

I Oppdal kommune er det et politisk vedtak som sier at skiløypene skal inn i reguleringsplanen. Et slikt vedtak er ikke fattet i Rennebu kommune. Formålet med å få skiløypene inn i reguleringsplanen er å sørge for *forutsigbarhet*. Dette gjelder forutsigbarhet for grunneiere som ønsker å utvikle hyttetomter og for løypeforeninger og andre som ønsker å utvikle løypetraséen. Ofte ligger løypetraséen i utmarksområder hvor det ikke er tillat å gjøre større inngrep, f eks større dreneringsarbeid. Derfor er det viktig at løypene er regulert slik at slike inngrep er tillat.

Før en reguleringsplan vedtas skal kommunen jobbe med kommuneplanens arealdel. Regjeringen har utviklet en veileder for dette som finnes på:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/kommuneplanens-arealdel/id676377/>

Plan- og bygningsloven stiller krav til kommunene om å legge forholdene til rette for en **aktiv medvirkning** i planarbeidet, slik at alle skal ha mulighet til å påvirke innholdet i planen, jf. § 5-1. Bestemmelsene om medvirkning forutsetter en aktiv informasjons- og opplysningsvirksomhet fra planmyndighetenes side fra et tidlig tidspunkt i planleggingsarbeidet.

Opplegget for medvirkning skal konkretiseres nærmere i planprogrammet, jf. § 4-1. Det er disse medvirkningsprosessene som skal sikre at argumenter og andre forhold som er relevant i forhold til hvor det skal legges skiløyper kommer fram. Dette punktet utdypes senere i dette kapitlet. Etter at planarbeidet er ferdigbehandlet kan tilhørende reguleringsplan vedtas.

Å legge skiløypene inn i reguleringsplanen betyr ikke at noen har rett til å kjøre løyper. Det må uansett inngås avtale med hver enkelt grunneier for å kunne kjøre løyper på hans eiendom, eller foreta nødvendige utbedringer som for eksempel å legge en bekk i et dreneringsrør. Dersom det ikke er mulig å oppnå en frivillig avtale med en grunneier, kan kommunen ekspropriere området for løypekjøring.

Selv om frivillige avtaler kan være utfordrende, mener arbeidsgruppa at en frivillig løsning bør være hovedtilnærming, og at ekspropriasjon kun er aktuelt i helt spesielle situasjoner. Frivillige avtaler bør være «løpende» til en av partene sier opp avtalen. Oppsigelsestiden bør være tilstrekkelig lang til at alternative løsninger for å legge om løypen kan finnes. En oppsigelse bør som hovedregel begrunnes, og følges av en dialog for å diskutere hva som er utfordringene, og mulige måter å løse utfordringene på.

Slik arbeidsgruppen ser det, er det avgjørende å sette i gang prosesser i kommunene med mål om å finne gode forutsigbare løsninger for alle parter. Det betyr at man i fellesskap forsøker å finne de beste løsningene. Det finnes mange teknikker for å jobbe med problemstillinger hvor det er stor usikkerhet og mulige interessekonflikter. I plan- og bygningsloven § 5-1 stilles det krav til kommunene om å gjennomføre medvirkningsprosesser. Å arrangere åpne informasjonsmøter for å presentere problemstillingene anses som et minimum. Slike møter kan følges opp ved å gjennomføre dialogmøter med representanter for de ulike interessegrupper. Typisk kan 5 til 6 grunneiere med omtrent samme ståsted samles i en gruppe hvor en trent prosessleder forsøker å få fram synspunkter, usikkerheter, argumenter, avbøtende tiltak osv. Flere grupper dannes for å få fram ulike ståsteder. For eksempel kan det være en gruppe med grunneiere i verneområdet, en gruppe med grunneiere som ønsker å selge hyttetomter, en gruppe med grunneiere som har næringsinteresser som kan påvirkes av løypekjøringen osv.

Erfaring viser at diskusjoner i mindre grupper gjør at synspunktene kommer fram og det blir lettere å se etter konkrete løsninger. En slik tilnærming betegnes ofte å jobbe i *fokusgrupper*. Ved å dokumentere det som kommer fram i slike møter blir det også lettere for politikerne som skal finne gode løsninger hvor det til slutt ofte må foretas avveininger ut fra demokratiske prinsipper i betydningen at det fattes politiske vedtak, dvs i form av en reguleringsplan.

Viktige forutsetninger for et slikt arbeid er:

1. Begge kommunene ønsker et godt utviklet skiløypetilbud for å gjøre kommunene attraktive som hyttekommuner.
2. Aktive hyttegrender er avgjørende også for lokalbefolkningen. For eksempel på Nerskogen ville det ikke være grunnlag for butikken uten at hyttefolket er mye på hyttene sine. At folk er mye på hyttene skaper også næringsvirksomhet i nærområdet, f.eks i form av brøyteoppdrag og salg av ved. Skiløyper er viktig for bruken av hyttene.
3. For lokalbefolkningen er skiløypene også svært viktige. For eksempel på Nerskogen ser man at mange fastboende betaler kontingent til Løypeforeningen.
4. Medvirkning betyr ikke medbestemmelse. Poenget med medvirkning er at viktige aspekter skal løftes fram og settes på dagsorden. **Medvirkning sikres gjennom prosessen med kommuneplanens arealdel, § 5-1 i Plan og bygningsloven.**
5. Når det blir snakk om å finne løsninger og foreta avveininger i interessekonflikter, må dette gjøres av kommunestyret etter vanlige demokratiske prosesser hvor punktene som kommer fram i medvirkningsprosessene løftes fram og vurderes i et helhetsbilde.

5 FINANSIERINGSMODELLER

5.1 Innledning

Kostnader for å preparere løypenettet for de ulike løypene er vist i Tabell 4 side 16. I tillegg til disse kostnadene kommer kostnader til sommervedlikehold, regnskapsfører, drift av hjemmesider osv. Dersom vi ser bort fra disse tilleggskostnadene og antar kjørefrekvens tilsvarende prioritetsklasse 3, vil det koste 35 000 kroner per 10 km preparert løype (antar rundløype). Dersom kjøringen skal dekkes av medlemskontingent betyr det at det trengs 70 betalende medlemmer for hver 10 km som skal kjøres opp dersom medlemskontingenten er 500 kroner per år. Dersom man legger prioritetsklasse 2 til grunn, kreves 114 betalende medlemmer for å finansiere 10 km kjøring. For mange hytteområder er avstandene forholdsvis store sett i lys av hvor mange hytter som kan danne grunnlag for kontingentinnbetaling. Det er derfor urealistisk at kontingent alene er tilstrekkelig for å sikre et godt løypetilbud til alle. For å sikre et tilbud av minimum prioritetsklasse 3 til et hytteområde foreslås at områder med lav hyttetetthet subsidieres med midler fra kommunene og private bidragsytere.

5.2 Finansieringsmodeller

Grovt sett kan man tenke seg tre finansieringsmodeller:

- Dagens modell hvor ulike lag og foreninger forsøker å samle inn penger til preparering av løyper
- En modell hvor de to kommunene og næringsliv i fellesskap dekker kostnadene
- En modell hvor kommunene og næringsliv yter et betydelig bidrag, men hvor man også er avhengig av medlemskontingenter

Dagens modell vurderes som utilfredsstillende for å sikre at Oppdal og Rennebu kommuner fremstår som kommuner med et utmerket og forutsigbart skiløypetilbud. Økonomien er for sårbar slik vi har sett på Nerskogen det siste året, og det blir også svært vanskelig å få utviklet et tilbud til nye områder, f.eks vil man ikke for området Hestvatnet/Furusjøen kunne få et tilfredsstillende tilbud. De økonomiske beregningene for Nerskogsløypa viser at verdien av et godt løypetilbud er større enn kostnadene ved å preparere løypene. Det betyr også at en sårbar økonomi basert på frivillighet kan true løypetilbudet, noe som økonomisk sett er negativt for kommunene og næringslivet. Dagens modell forkastes derfor som en fremtidig finansieringsmodell.

Modellen hvor kommunene og næringsliv til sammen dekker kostnadene synes å være en modell som reflekterer at det faktisk er kommunene og næringslivet som tar ut den økonomiske gevinsten skiløypene skaper. På Nerskogen ser vi at det i dag ikke er tilstrekkelig politisk støtte i kommunene til en slik modell, og næringslivet har heller ikke så langt vært tilstrekkelig på banen for å sikre en slik løsning.

Den siste modellen hvor det også legges opp til frivillig kontingentinnbetaling synes mest realistisk, i alle fall på Rennebusida. En slik modell er også i tråd med god norsk dugnadsånd.

Dagens situasjon er at Oppdal kommune bidrar med over halvparten av finansieringen av løypekjøringen i kommunen, mens på Rennebusida er prosentandelen kommunen i dag bidrar med betydelig lavere. I og med at kommunene har store inntekter som følge av skiløypene, og

at det er naturlig at en del av inntektene fra eiendomsskatt hytteeierne betaler er det rimelig at kommunene tar det største ansvaret for å finansiere løypeprepareringen:

Arbeidsgruppen foreslår en modell hvor kommunene bidrar med 50% av kostnadene til løypepreparering mens resterende kostnader deles likt mellom grunneiere/privat næringsliv og frivillig kontingentinnbetaling.

Totale kostnader per år for løypeprepareringen i de to kommunene med det fremtidige løypenettet er anslått til **2 531 000** kroner. Dette betyr **1 266 000** kroner for kommunene, **633 000** kroner for grunneiere/lokalt næringsliv og **633 000** for frivillig kontingentinnbetaling etter foreslått fordelingsnøkkel. Tabell 6 viser et realistisk anslag for fremtidig kontingentinnbetalinger. I dag er det ikke vanlig med kontingentinnbetalinger på Oppdalsiden. Det er viktig å merke seg at bygdefolket er allerede i dag med å støtter skiløypetilbudet, f eks ved at mange fastboende på Nerskogen betaler løypekontingent. Tabell 6 viser at det er realistisk at andelen fra frivillig kontingentinnbetaling kan sikres (Måltall: og **633 000** kroner). Det er både oppgitt anslag for antall hytter (i dag), og fremtidig betalende.

Tabell 6 Anslag for fremtidig frivillig kontingentinnbetaling

Løype/Område	# hytter	# betalende	Beløp
Nerskogløypa	700	400	200 000
Jøldalsveien	120	100	50 000
Hestvatnet / Furusjøen	180	90	45 000
Leverdalen (Nerskogen)	120	60	30 000
Innset/Ulsberg	70	40	20 000
Storlidalen	210	100	50 000
Skarvatnet	450	150	75 000
Gjevilvassdalen	540	200	100 000
Oppdal-Fagerhaug	500	200	100 000
Gisnadalen	360	150	75 000
Totalt	3250	1490	745 000

Tabell 7 viser dagens støtte fra næringsliv og private bidragsytere. Det fremgår her at næringsliv og private bidragsytere må øke sitt bidrag for å nå målsetningen om å bidra med en fjerdedel (Måltall: **633 000** kroner).

Tabell 7 Dagens støtte fra næringsliv og private bidragsytere

Næringsliv	Beløp
Bidragsytere Nerskogen	180 000
Skisporets venner	220 000
Gjevilvassdalen veilag	60 000
Bidragsytere, Innset (anslag)	10 000
Bidragsytere, Rennebu IL (anslag)	5 000
Totalt	475 000

Det er en del usikkerhet knyttet til tallene i Tabell 7. F eks vet vi at Rennebu IL har private sponsorer ut over de 5 000 kronene som er angitt, men det er vanskelig å skille generelle sponsormidler og støtte til idrettslag kontra det som kan tilskrives støtte til løypekjøring.

Tabell 8 viser dagens støtte til løypekjøring i de to kommunene. Dersom kostnadene for løypekjøring fordeles på de to kommunene viser et grovt anslag at 70 % av kostnadene er knyttet til løypekjøring i Oppdal kommune, mens 30 % av kostnadene er knyttet til løypekjøring i Rennebu kommune. Tabell 8 viser at den totale økonomiske støtten fra kommunene må økes for å nå målsetningen om at kommunene skal dekke halvparten av kostnadene til løypekjøringen (Måltall: **1 266 000** kroner). Merk at Rennebu økt støtten til løypekjøring for 2017 til 260 000 kroner som er mer enn dobbelt så mye som vist i Tabell 8.

Tabell 8 Total økonomisk støtte fra kommunene i dag (2016)

Kommunene	Beløp
Oppdal kommune	630 000
Rennebu kommune - Nerskogsløypa	25 000
Rennebu kommune - Nerskogen skisenter	10 000
Rennebu kommune - Voraløypa	10 000
Rennebu kommune - Gisnadalen	10 000
Rennebu kommune - Berkåk Øst	10 000
Rennebu kommune - Røde kors - merking	3 000
Rennebu kommune - Rennebu IL	20 000
Rennebu kommune - Innset IL	5 000
Rennebu kommune - Voll	3 000
Totalt	726 000

5.3 Oppsummering

Arbeidsgruppen foreslår en finansieringsmodell hvor kostnadene til løypekjøring deles mellom kommunene, næringsliv / private bidragsytere og frivillig kontingentinnbetaling. Med det fremtidige løpetilbudet presentert i kapittel 3, bør det være innen rekkevidde å få hytteeiere og innbyggere i kommunene til å bidra med en fjerdedel i form av frivillig kontingentinnbetaling. Dette krever en holdningsendring på Oppdalssiden hvor løpetilbudet som hovedregel ikke er basert på kontingentinnbetaling. Med økt bevilgning fra Rennebu

kommune nærmer bidragene fra kommunene seg det beløpet som trengs, men det er fortsatt et stykke igjen for å nå målsetningen. Finansieringen fra det private næringslivet er også for svak i dag. Samfunnsregnskapet for Nerskogsløypa viser at det er grunneiere og lokalt næringsliv i de to kommunene som tjener mest på et godt løypetilbud. Det er derfor nødvendig å bevisstgjøre næringsliv og private aktører på at de må ta et større økonomisk ansvar for å utvikle et løypetilbud som sikrer veksten i hyttebygging og omsetning i de to kommunene.

Tabell 9 viser hvordan de totale kostnadene til kjøring på **2 531 000** kroner kan fordeles på de to kommunene, næringslivet og frivillig kontingentinnbetaling.

I kolonnen for «I dag/ potensiale» er det for Oppdal kommune og privat næringsliv satt inn dagens bidrag, for Rennebu kommune er det satt vedtatt bevilgning for 2017, og for frivillig kontingentinnbetaling er det satt inn et realistisk anslag for fremtidig kontingentinnbetalinger som vist i Tabell 6. På Oppdalssiden ser det ut til at opplegget med «fellesgodefinansiering» kan gi betydelig større bidrag fra næringsliv enn hva som har vært situasjonen de siste årene.

Kolonnen «50%:25%:25%» viser fordeling av kostnadene dersom kommunene dekker halvparten av kostnadene, mens næringsliv og frivillig kontingentinnbetaling deler resten av kostnadene likt.

Kolonnen «33%:33%:33%» viser fordelingen dersom kostnadene dels likt mellom kommunene, næringslivet og frivillig kontingentinnbetaling.

Fordeling mellom Oppdal og Rennebu er basert på andel av kjøring i de to kommunene. Merk at det i dag er ulik praksis i de to kommunene mht hvor mye økonomisk støtte som gis. Arbeidsgruppen har foreslått fordelingen 50%:25%:25%, men presenterer likevel en fordeling hvor kommunene bidrar litt mindre ut fra at dette i alle fall på kort sikt er mer realistisk.

Tabell 9 Fordeling av kostnader etter to ulike prinsipper

Aktør	I dag / potensiale	50%:25%:25%	33%:33%:33%
Oppdal	630 000	889 000	592 000
Rennebu	260 000	377 000	251 000
Næringsliv	475 000	633 000	844 000
Kontingent	745 000	633 000	844 000

Det er naturlig at næringsliv i Oppdal kommune dekker en forholdsvis større andel enn næringsliv i Rennebu. Dette ut fra at hyttefolket i dag i stor grad handler på Oppdal og ikke i Rennebu. Her tar imidlertid arbeidsgruppen ikke stilling til fordeling mellom næringslivet i de to kommunene.

6 ORGANISERING FOR Å SIKRE ET GODT SKILØYPETILBUD

Utvalget foreslår å reddykke rollene til de ulike aktørene som skal sørge for at kommunene kan tilby et godt og forutsigbart løypetilbud. Vi foreslår følgende organisatoriske enheter:

- Løypeutvalg for Oppdal og Rennebu kommuner
- Operatør (Snøhetta løypedrift)
- Løypeforeninger og idrettslag
- Hytteforeninger/utbyggere
- Kommunene
- Lokalt næringsliv og grunneiere.

6.1 Løypeutvalg for Oppdal og Rennebu kommuner

Det eksisterer i dag et løypeutvalg for Oppdal og Rennebu kommuner. Følgende fremtidige representasjon foreslås:

- En representant fra Oppdal kommune
- En representant fra Rennebu kommune
- En representant fra det lokale næringslivet i Oppdal kommune (utpekt av næringsforeningen)
- En representant fra det lokale næringslivet i Rennebu kommune (utpekt av næringsforeningen).

Lederskapet i løypeutvalget veksler annethvert år mellom de to kommunene. Leder har dobbeltstemme ved stemmelikhet. IL Snøhetta deltar i møtene med to representanter for å avklare tekniske og økonomiske forhold.

Løypeutvalget skal møtes minimum ved oppstart av sesongen og ved avslutning av sesongen. Arbeidsoppgaver for løypeutvalget er:

- Holde oversikt over det totale løypenettet i de to kommunene. Dette inkluderer å definere et til enhver tid gjeldende stamløypenett.
- Motta innspill mht om gjeldende løypetilbud er riktig. Dersom det er behov for å bedre tilbudet, skal det etableres en aksjonsplan for å øke bevilgninger fra kommunene og det lokale næringslivet.
- Følge opp arbeidet med grunneieravtaler. Det foreslås at det er kommunene som er ansvarlig for grunneieravtalene, men løypeutvalget har et ansvar for koordinering. F eks skal løypeutvalget være et kontaktledd mellom kommunene og løypeforeningene.
- Foreta overordnede prioriteringer samt prioriteringer av sommervedlikehold.
- Foreta prioriteringer i uforutsette situasjoner, f eks ved større havari av en løypemaskin.
- Fordele midlene fra kommunene og de private aktørene (sponsormidler) til de ulike løypene / løypeforeningene / idrettslagene.
- Arrangere årlig møte med løypeforeninger og idrettslag
- Avholde møte med grunneiere på slutten av sesongen. Et slikt evalueringsmøte gjøres separat for de to kommunene.
- De to representantene fra hver av kommunene holder tett kontakt med løypeforeninger og idrettslag som bakgrunn for diskusjoner i løypeutvalget.

6.2 Operatør (IL Snøhetta Løypedrift)

IL Snøhetta Løypedrift, heretter kalt *operatør* er ansvarlig for å kjøre løypene. IL Snøhetta skal eie løypemaskinene. Hvorvidt IL Snøhetta Løypedrift inngår avtale med et maskinfirma om kjøring og vedlikehold av maskinparken vurderes fortløpende av IL Snøhetta Løypedrift. I dag er Dale Maskin ansvarlig for å skaffe sjåfører til veie, kjøpe inn diesel, samt vedlikeholde maskinparken.

Det vurderes som hensiktsmessig at det er en operatør som har ansvaret for all løypekjøring. Det sikrer et robust opplegg hvor man kan flytte løypemaskiner mellom de ulike områdene i de to kommunene dersom en maskin skulle havarere.

At det er en felles operatør er ikke til hinder for at et idrettslag skaffer egne sjåfører til den normale løypekjøringen. For eksempel kan praksisen med «dugnadskjøring» på Berkåk fortsette. Men dersom maskina på Berkåk havarer, bør IL Snøhetta Løypedrift kunne omprioritere slik at man også får kjørt løyper på Berkåk fram til maskina er reparert.

IL Snøhetta Løypedrift skal sammen med maskinfirmaet vurdere behovet for antall løypemaskiner. Ved behov for flere løypemaskiner skal det tas opp i Løypeutvalget slik at man sammen med kommunene og private bidragsytere kan finne gode løsninger, f eks ved at kommunene i felleskap kan gi et rentefritt lån.

IL Snøhetta Løypedrift skal sammen med maskinfirmaet gjennomføre sommervedlikehold etter prioriteringer fra Løypeutvalget.

IL Snøhetta Løypedrift skal også ta imot innspill fra løypeforeninger og idrettslag for å planlegge kjørelogistikken ved inngangen til hver sesong.

6.3 Løypeforeninger og idrettslag

Løypeforeningene skal jobbe for å utvikle løypenettet lokalt. Det betyr å drive mindre sommervedlikehold i traseen, utvikle løypetraseen for eksempel ved å bygge en kjørebros og innhente grunneiertillatelser dersom det er behov for å legge om løypetraseen. Når grunneiertillatelser er innhentet overlates disse til kommunal forvaltning. Det foreslås en felles mal for begge kommunene.

Løypeforeningene og idrettslagene er også ansvarlige for å lage budsjett for løypekjøringen som ligger under deres ansvarsområde og å samle inn kontingent. Løypeutvalget vil tildele midler fra kommunene og de private aktørene til de ulike løypeforeningene og idrettslagene. For hver løypeforening og hvert idrettslag blir det da opp til løypeforeningen / idrettslaget å prioritere løypekjøringen innenfor de økonomiske midler som finnes.

6.4 Hytteforeninger/utbyggere

Løypeforeningene vil ha ansvar for det som til enhver tid defineres som «sitt løypenett». En løypeforening vil ikke ha kapasitet til å utvide løypenettet og er derfor avhengig av lokalt initiativ. Typisk vil en hyttegrend ønske å koble seg på løypenettet til en løypeforening. Det kan også være en utbygger som ønsker at det skal tilbys løyper der han ønsker å bygge ut hytter. En hytteforening, en hyttegrend eller en utbygger er ansvarlig for:

- Sjekke ut med nærmeste løypeforening om mulighetene for å koble seg på løypenettet
- Skaffe grunneiertillatelser for kjøring. Når grunneiertillatelser er innhentet overlates disse til kommunal forvaltning.

- Foreta rydding og preparering av løypetraseen
- Skaffe forpliktende avtaler med hytteeiere om kontingentinnbetaling.

Det bør være tilstrekkelig kontingentinnbetaling til at man kan oppnå prioriteringsklasse 3, se Tabell 3 side 15. Dersom det kun legges kontingentinnbetaling til grunn, trengs 70 betalende medlemmer for hver 10 km løype som skal prepareres. Med en fordelingsmodell mellom kommunene, lokalt næringsliv/grunneiere og kontingentinnbetaling, vil antall betalende medlemmer kunne reduseres med en faktor på 4 etter fordelingsnøkkelen som foreslås av arbeidsutvalget. Ofte vil det være en utbygger som i en mellomperiode kan finansiere løypekjøringen.

Dersom det viser seg at det er en stabil betalingsvilje er det naturlig å inkludere det lokale løypetilbudet i løypenettet til nærmeste løypeforening.

6.5 Kommunene

Hver av kommunene er ansvarlig for å peke ut en representant i Løypeutvalget. Kommunene har ansvar for å arkivere og følge opp grunneieravtaler. Kommunene er ansvarlig for arealplanlegging hvor skiløypetilbudet skal inngå. Konkret betyr det at det er kommunene som er tilrettelegger for skiløypetilbudet. Dette er viktig i forhold til juridisk ansvar ved uhell og uønskede hendelser knyttet til tilbudet. Kulverter, kjørebærer osv skal også overføres til kommunene slik at frivillige løypeforeninger og idrettslag ikke blir juridisk ansvarlig. Kommunene skal også bidra med finansieringen etter omforent fordelingsnøkkel.

6.6 Lokalt næringsliv og grunneiere

Lokalt næringsliv og grunneiere skal peke ut en representant fra hver kommune til å sitte i Løypeutvalget. Lokalt næringsliv og grunneiere skal på selvstendig grunnlag jobbe for å skaffe sin del av finansieringen etter omforent fordelingsnøkkel.

Selv om arbeidsutvalget har pekt på at lokalt næringsliv og grunneiere har hatt og vil få store inntekter som følge av løypene og derfor må ta sin del av kostnadene til løypepreparering, er det nok i første omgang viktig at idrettslag og løypeforeninger i samarbeid med representantene i Løypeutvalget tilnærmer seg de ulike grunneiere og næringslivspersonene.

7 VEIEN VIDERE

Rapporten legges fram for sentrale politikere i Oppdal og Rennebu kommune. I rapporten er det foreslått å tydeliggjøre mandatet til det eksisterende felles (interkommunale) Løypeutvalget i de to kommunene. Det er naturlig at det interkommunale Løypeutvalget tar arbeidet videre. Arbeidsgruppen inviterer representanter for de to kommunene for et oppfølgingsmøte før sommeren.

REFERANSER

- Hytteundersøkelsen Rennebu (2016): <http://nasjonalparkhagen.no/wp-content/uploads/2015/03/Hytteundersøkelse-Rennebu.pdf>
- Hytteundersøkelsen Oppdal (2015):
<https://www.oppdal.kommune.no/globalassets/pdfdokumenter/naring/rapport-hytteundersokelsen-2015-pp-pdf.pdf>
- Hyttemanifest for Rennebu (2015): <http://www.hytteforumnerskogen.no/wp-content/uploads/2016/01/Hyttemanifest-for-Rennebu.pdf>
- Vatn G.Å., Aasen, T. (2008). Dialoger om beslutningsprosesser, bekymringer og fremtidsutsikter i forbindelse med utvidelsen av Klemetsrudanlegget.
http://www.sintef.no/globalassets/upload/teknologi_og_samfunn/sikkerhet-og-palitelighet/rapporter/sintef-a9040-dialoger-om-beslutningsprosesser-bekymringer-og-framtids.pdf
- Drottz-Sjöberg, B.M. (2005) Reaksjoner og diskusjoner angående NOKAS-anlegget i Stavanger. https://www.sintef.no/globalassets/upload/teknologi_og_samfunn/sikkerhet-og-palitelighet/prosjekter/nokas/sluttrapport-nokas.pdf
- Drottz-Sjöberg, B.M. (2008). LNG-anlegget i Risavika. Kommentarer og synspunkter fra risikoanalytikere, bedriftsnaboer, brannvesen og beboere i Tananger.
http://www.sintef.no/globalassets/upload/teknologi_og_samfunn/sikkerhet-og-palitelighet/prosjekter/lyselng/ny_sluttrapport-lyse_bmds.pdf
- Regjeringen (2012). Veileder til kommuneplanens arealdel:
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/kommuneplanens-arealdel/id676377/>

VEDLEGG A – Parameterestimat benyttet i analysen av verdiskaping - Nerskogen

Tabell 10 Parameterestimat benyttet i analysen

Parameter	Estimat	Referanse/kommentar
Persondøgnforbruk	451	(Kroner) Hytteundersøkelse 2016, Rennebu
Personer på hytta	2,9	Hytteundersøkelse 2016, Rennebu
Forbruk per helg per hytte	2 616	(Kroner). Antar 2 døgn per helg
Andel som ikke bor i Rennebu eller Oppdal	90 %	Av ca 2000 hytter i Rennebu antas at ca 200 er eid av Rennbygg. Antar tilsvarende for Nerskogen
Antall hytter på Nerskogen	1000	Adressa (=900): http://www.adressa.no/nyheter/sortrondelag/2016/09/12/Massivt-nei-til-Oppdal-men-n%C3%A5-kan-Nerskogen-kreve-justering-av-grensen-13319011.ece ; Andre kilder sier nærmere 1100
Færre helger uten skiløyper	0,75	Hytteundersøkelsen viser at flere skiløyper er viktig for å være mer på hytta, antar tilsvarende om løypetilbudet. Hytteundersøkelsene 2009 og 20016 viser en økning i antall døgn på hytta
Avanse	20 %	Antar at for hver krone som brukes legges det igjen 20 øre i gevinst til aktører i kommunene
Totale sats skatt og avgifter til kommunen	8 %	Antar at for hver krone som brukes legges det igjen 8 øre til kommunen(e) i form av skatter og avgifter
Nye hytter 2010-2016	14 %	Hytteundersøkelse 2016, Rennebu
# nye hytter 2010-2016	140	Beregnet verdi fra tall ovenfor, mangler konkrete tall for nye hytter på Nerskogen
Nye hytter neste 5 år	100	Antar ca samme takt i utbygging av nye hytter. Arbeidsgruppen står bak anslaget
Andel nye hytter pga skiløyper	20 %	Anslått fra hytteundersøkelsen, jmf "Skiløyper" skårer nest høyest. Uten skiløyper ville mange kjøpt hytte i andre områder. Merk at for 5-10 år siden var generelt "alpinløyper" viktigere enn "skiløyper". Dette har snudd (jmf hytteundersøkelse på Oppdal). Dette betyr at skiløyper har blitt viktigere, og anslås som en faktor for hvorfor Nerskogen fortsatt er svært attraktivt som hytteområde fordi man har truffet en viktig markedsfaktor i tide. Arbeidsgruppen står bak anslaget.
Snitt prisstigning pga skiløyper	100 000	Utbyggere anslår prisstigning til 2-300 tusen kroner etter at skiløyper kom/som følge av skiløypene. Arbeidsgruppen står bak anslaget.
Snitt eiendomsskatt per hytte	2 000	Total eiendomsskatt fra hytteeiere i Rennebu utgjør 3,75 mill, ca 2000 hytter gir snittverdi i underkant 2000 kroner. Nye hytter forventes å betale betydelig høyere eiendomsavgift enn snittverdien
Snittpris ny hytte	2 750 000	Arbeidsgruppen står bak anslaget.

VEDLEGG B - Beregninger av effekter: Samfunnsregnskap for Nerskogen

Ut fra inngangsverdiene i Tabell 10 er det beregnet en del økonomiske størrelser (konsekvenser). Disse gjengis i Tabell 11.

Tabell 11 Beregnede økonomiske konsekvenser knyttet til skiløypene

Økonomiske forhold	Resultat	Kommentar
Handelslekkasje Trondheim m/omegn uten løyper	1 765 665	Dersom skiløypene forsvinner antas at hytteeiere fra Trondheim og andre kommuner er mindre på hytta og legger igjen mindre penger i lokalsamfunnet
Tapt avanse pga handelslekkasje	353 133	Mindre avanse til handelsnæring pga mindre handel
Inntektstap kommune,	141 253	Årlig inntektstap til kommunen(e) dersom løypetilbudet avvikes og folk er mindre på hytta
Økt salgsinntekter av hytter 2010-2016 pga skiløyper	77 000 000	Det antas at det har blitt solgt flere hytter på Nerskogen pga skiløypene
Økt tomteinntekter 2010-2016 pga skiløyper	14 000 000	Tomteprisene antas å ha steget pga skiløypene, dvs større inntekter til grunneiere/utbyggere
Økt salg av hytter neste 5 år pga	55 000 000	Anslåtte salgsinntekter de neste 5 år for hytter som selges som følge av skiløypene
Avanse 2010-2016 pga skiløyper	15 400 000	Avanse til utbyggere, håndterverkere osv som følge av skiløypene
Inntekt kommune 2010-2016 pga skiløyper	7 280 000	Økte inntekter til kommunen(e) pga økt salg av hytter og høyere snittpris på tomter pga skiløypene
Tapt avanse uten skiløyper neste 5 år	15 400 000	Avanse utbyggere, håndterverkere osv går glipp av uten skiløyper. Engangsbeløp over 5 år fram i tid.
Inntektstap kommune uten skiløyper neste 5 år	5 520 000	Inntekter kommunen(e) går glipp av i form av skatter og avgifter knyttet til merverdi som ikke kan tas ut uten skiløyper. Engangsbeløp over 5 år fram i tid.
Økt årlig eiendomsskatt pga skiløyper	56 000	Det at det har vært skiløyper på Nerskogen antas å ha påvirket antall nye hytter bygget i perioden 2010-2016, og at det tilsvarende er flere hytteeiere som betaler eiendomsskatt
Mindre årlig eiendomsskatt uten skiløyper	40 000	Dersom skiløypene forsvinner antas at færre hytter settes opp, og at årlig eiendomsskatt ikke øker like mye som dersom det hadde vært skiløyper. Effekt over 5 år fram i tid.